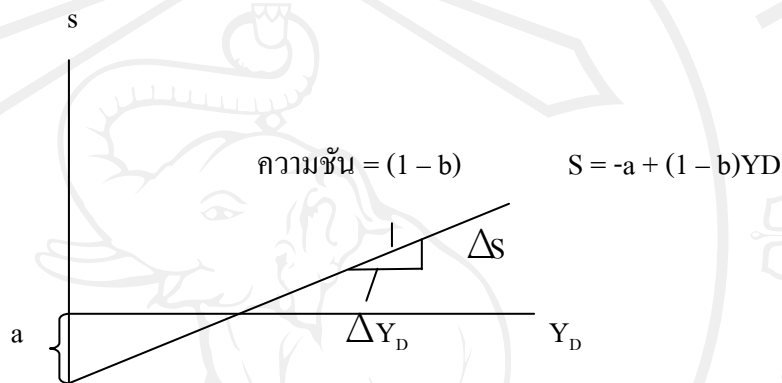

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 การออม

รูปภาพที่ 2.1 ฟังก์ชันการออมของเคนส์

รูปภาพที่ 2.1 ฟังก์ชันการออมแสดงถึงระดับการออม (S) ในแต่ละระดับรายได้ที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้จริง (Y_D) ความชันของเส้นการออม คือ ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม $(1 - b)$ ซึ่งหมายถึงการเพิ่มขึ้นของการออมต่อการเพิ่มขึ้นของรายได้ที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้จริง 1 หน่วย จุดตัดแกนตั้งของเส้นการออม ($-a$) คือ ระดับการออม (มีค่าเป็นลบ) ณ ระดับรายได้ที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้จริงที่มีค่าเป็น 0

ค่าของส่วนเพิ่มในรายจ่ายในการบริโภคต่อหน่วยการเพิ่มของรายได้ (b) เรียกว่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค (Marginal Propensity to Consume : MPC) ข้อสมมติของเคนส์ คือ การบริโภคจะเพิ่มขึ้นเมื่อรายได้ที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้จริงเพิ่มขึ้น ($b > 0$) แต่การเพิ่มขึ้นของการบริโภคจะน้อยกว่าการเพิ่มขึ้นของรายได้ที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้จริง ($b < 1$)

จากนิยามของรายได้ประชาชาติ $Y = C + S + T$

สามารถเขียนได้ว่า $Y_D = Y - T = C + S$

แสดงให้เห็นว่ารายได้ที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้จริง โดยนิยามแล้วเท่ากับการบริโภคบวกการออม เมื่อเป็นเช่นนั้นทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคกับรายได้จึงกำหนดถึงความสัมพันธ์ระหว่างการออมกับรายได้ทฤษฎีของเคนส์

$$\begin{aligned} S &= -a + (1 - b) Y_D \\ S &= Y_D - C = 0 - a \\ &= -a \end{aligned}$$

ถ้ารายได้ที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้จริงเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ทำให้การบริโภคเพิ่มขึ้น b หน่วย ส่วนที่เหลือของการเพิ่ม (1 - b) คือการเพิ่มขึ้นของการออม

$$\frac{\Delta S}{\Delta Y_D} = 1 - b$$

การเพิ่มของการออมต่อการเพิ่มขึ้นของรายได้ที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้จริง 1 หน่วย (1 - b) เรียกว่า ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม (Marginal Propensity to Save : MPS)

2.1.2 ฟังก์ชันอุปสงค์ต่อการลงทุน (Investment Demand Function)

ตามที่เคนส์ได้กล่าวถึงทฤษฎีการใช้จ่ายเพื่อการลงทุนที่วางแผนไว้ (Planned Investment) ว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราดอกเบี้ย มีการนำค่าของประสิทธิภาพเพิ่มของทุน (Marginal Efficiency of Capita : MEC) หรือ อัตราผลตอบแทนต่อการลงทุน (The Internal Rate of Return on Investment) หรือ (Rate of Return) ตามความหมายของเคนส์ มาจัดลำดับโครงการลงทุนแต่ละอัน ซึ่งทำให้ค่าปัจจุบันของผลตอบแทนของโครงการเท่ากับต้นทุนของโครงการ สมมติว่าต้นทุนของโครงการปัจจุบันคือ C โดยคาดว่าจะก่อให้เกิดผลตอบแทน ณ เวลาในอนาคตคือ $RET_1, RET_2, RET_3, \dots, RET_t$ คือ อัตราผลตอบแทนหรือ MEC ดังนี้

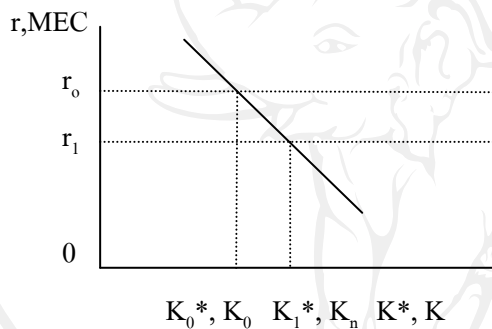
$$C = \sum_{t=1}^T \frac{RET_t}{(1 + MEC)}$$

การลงทุนจะเกิดขึ้นเมื่อต้นทุนหรืออัตราดอกเบี้ย มีค่าไม่น้อยกว่า MEC ($r \leq MEC$) และปริมาณการลงทุนของโครงการที่ควรจะทำ หาได้จากการเปรียบเทียบระหว่างค่า MEC กับอัตราดอกเบี้ย มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนของการลงทุนจะมากกว่าต้นทุนของโครงการเมื่อ

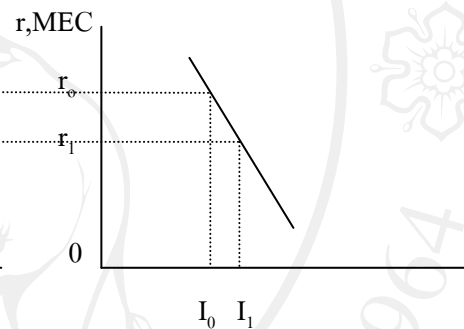
$r < MEC$ โครงการลงทุนจะได้กำไร ดังนั้นผลต่างระหว่าง MEC กับอัตราดอกเบี้ย คือ กำไรของการลงทุน หากอัตราดอกเบี้ยยิ่งต่ำเมื่อเทียบกับ MEC การลงทุนก็ยิ่งมาก สรุปหลักเกณฑ์ได้ดังนี้

- ถ้า $MEC > r$ ลงทุน
- $MEC = r$ ลงทุนหรือไม่ลงทุน (มีค่าเท่ากัน)
- $MEC < r$ ไม่ลงทุน (ไม่คุ้มค่า)

นอกจากนี้ตัวแปรกำหนดระดับการลงทุนที่ต้องการที่นักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกยุคใหม่ได้ให้ความสำคัญ คือ อัตราดอกเบี้ย เนื่องจากฟังก์ชันการลงทุนของนักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกสัมพันธ์กับตัวแปรจำนวนมาก ดังนั้น เพื่อให้การวิเคราะห์ง่ายขึ้นให้ตัวแปรปริมาณผลิตผลและอัตราดอกเบี้ยเปลี่ยนแปลงได้ และให้ตัวแปรอื่นคงที่

รูปที่ 2.2 อัตราดอกเบี้ยกับปริมาณทุน

รูปที่ 2.3 อัตราดอกเบี้ยกับการลงทุน

จากรูปที่ 2.2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราดอกเบี้ย (r) และปริมาณทุน (K^*) โดยกำหนดให้ปริมาณผลิตผลอยู่จำนวนหนึ่ง แทนที่แทนอัตราดอกเบี้ย แทนนอนแทนปริมาณทุนที่ต้องการ โดยปริมาณทุนที่ต้องการ หมายถึง ปริมาณทุนที่ให้ผลกำไรสูงสุดและมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อมีโครงการใหม่ๆ ซึ่งให้ค่า MEC สูงกว่าอัตราดอกเบี้ย หากอัตราดอกเบี้ยในท้องตลาดลดลง ปริมาณทุนที่เป็น (K^*) หน่วยผลิตจะไม่มีการลงทุนสุทธิ จะมีแต่การลงทุนที่เกิดขึ้นเพื่อทดแทนส่วนที่สึกหรอเท่านั้น จึงเรียกเส้นแสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราดอกเบี้ย (r) และปริมาณทุนที่ต้องการ (K^*) ว่าเส้น MEC สมมุติว่าอัตราดอกเบี้ยอยู่ที่ระดับ r_0 และปริมาณทุนที่ต้องการอยู่ที่ K_0^* ต่อมาถ้าอัตราดอกเบี้ยลดลงเป็น r_1 หน่วยผลิตจะตอบสนองด้วยการเพิ่มปริมาณทุนที่ต้องการเป็น K_1^* เพื่อให้มีกำไรมากขึ้น

อัตราดอกเบี้ยที่ r_0 และปริมาณการลงทุนที่ K_0 หากปริมาณการลงทุนที่มีอยู่จริงเท่ากับ K_0 กล่าวได้ว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างปริมาณทุนที่ต้องการและทุนที่มีอยู่จริง ปริมาณการลงทุนสุทธิย่อมเท่ากับศูนย์ (Net Investment = 0) โดยทั่วไปปริมาณการลงทุนทั้งหมดจะต้อง

มากกว่าศูนย์เสมอ เนื่องด้วยที่หน่วยผลิตต่าง ๆ มีความจำเป็นต้องซ่อมแซมสินค้าประเภททุนใน ส่วนที่สึกหรอหรือที่ถูกทำลายไป เพื่อรักษาสภาพของปริมาณทุนที่มีอยู่เดิม ดังในรูปที่ 6 แสดง ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราดอกเบี้ยและการลงทุนบนเส้น MEI (Marginal Efficiency of Investment) ที่อัตราดอกเบี้ยแรก r_0 และปริมาณการลงทุน I_0 เมื่ออัตราดอกเบี้ยลดลงมาเป็น r_1 ปริมาณทุนที่ต้องการได้เพิ่มขึ้นเป็น K_1^* ในเมื่อปริมาณทุนที่มีอยู่จริงเท่ากับ K_0 ปริมาณทุนที่ ต้องการจึงมากกว่าปริมาณทุนที่มีอยู่จริง การลงทุนสุทธิจึงมีค่าเป็นบวก ซึ่งหน่วยผลิตต้องใช้เวลา ในการเพิ่มปริมาณทุนจนกระทั่งไม่มีส่วนต่างของปริมาณทุนที่ต้องการและปริมาณที่มีอยู่จริง จึงสรุปได้ว่า เมื่ออัตราดอกเบี้ยลดลง ปริมาณการลงทุนจะเพิ่มขึ้น ทำให้การลงทุนสุทธิมีค่าเป็นบวก หน่วยผลิตจะพยายามเพิ่มปริมาณทุนให้สูงขึ้นจนการลงทุนสุทธิมีค่าเท่ากับศูนย์ การลงทุนถูก กำหนดให้เป็นฟังก์ชันของรายได้และอัตราดอกเบี้ย เนื่องจากกำไรของหน่วยธุรกิจขึ้นอยู่กับรายได้ และต้นทุน โดยรายได้เป็นตัวแปรที่มีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจในการลงทุน หากเศรษฐกิจอยู่ในสภาวะถดถอย ที่รายได้ของประชาชนลดลง หน่วยธุรกิจจะมีการคาดการณ์ว่ายอดขายจะลดลง กำไรจากการใช้เครื่องจักรใหม่ ๆ หรือการจ้างงานก็ลดลงด้วย กำลังการผลิตจึงถูกใช้อย่างมี ประสิทธิภาพ หากเศรษฐกิจอยู่ในสภาวะขยายตัว หน่วยธุรกิจจะมีการตอบสนองในทางตรงกันข้าม กล่าวคือ อาจมีการเพิ่มกำลังการผลิตด้วยการซื้ออุปกรณ์ใหม่ ๆ หรือจ้างงานเพิ่มขึ้น

ในด้านของอัตราดอกเบี้ยนั้นมีอิทธิพลต่อการลงทุนเป็นอย่างมาก เนื่องจากการจัดหา หรือจัดซื้อเครื่องจักรหรือสินค้าทุน จำเป็นต้องพึ่งพาสถาบันการเงินในการกู้ยืมทุนทางการเงินมา ใช้เพื่อการดังกล่าว ซึ่งการกู้ยืมต่าง ๆ ย่อมสัมพันธ์กับอัตราดอกเบี้ย หากอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น หน่วยธุรกิจต้องมีการระงับเพิ่มในการจ่ายเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ต้นทุนหน่วยธุรกิจเพิ่มขึ้นเช่นกัน หรือในกรณีที่หน่วยธุรกิจได้อาศัยเงินทุนจากผู้ถือหุ้นก็ตาม หน่วยธุรกิจก็ต้องจ่ายอัตราผลตอบแทนใน รูปของเงินปันผลที่สูงขึ้นให้กับผู้ถือหุ้น หากอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น

เมื่อการลงทุนขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ยและรายได้ ดังนั้นฟังก์ชันการลงทุนจึงขึ้นอยู่กับ อัตราดอกเบี้ย (r) และรายได้ (Y) เช่นกัน โดยสมการการลงทุนทั่วไป คือ

$$I = I(r, Y)$$

$$I = I_0 - g_1 r + g_2 Y$$

โดยที่ I_0 คือ การลงทุนเมื่อรายได้และอัตราดอกเบี้ยเป็นศูนย์

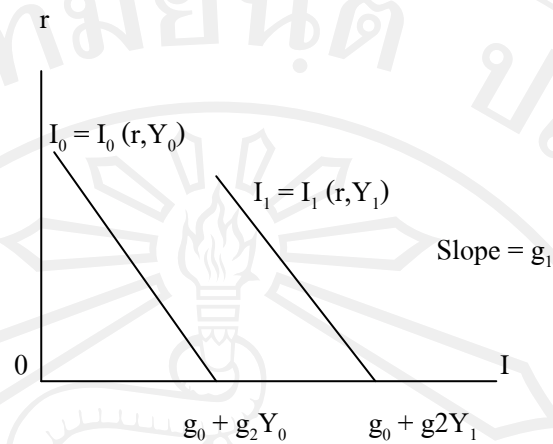
g_1 คือ ประสิทธิภาพเพิ่มของการลงทุน (MEI)

g_2 คือ แนวโน้มเพื่อการลงทุนเพิ่ม เมื่อรายได้เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย

(Marginal Propensity to Invest)

Y คือ รายได้

r คือ อัตราดอกเบี้ย

รูปที่ 2.4 ฟังก์ชันการลงทุน

จากรูปที่ 2.4 แสดงฟังก์ชันการลงทุนที่ขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ยและรายได้ เมื่อรายได้เพิ่มขึ้นจาก Y_1 เป็น Y_2 หน่วยธุรกิจจะเพิ่มการลงทุนจาก I_0 เป็น I_1 ทำให้เส้นการลงทุนเคลื่อนไปทางขวา

2.1.3 ตลาดเงิน โดยทั่วไปตลาดเงินประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

อุปทานของเงิน (Money Supply) สามารถแบ่งตามสภาพคล่องได้ 3 ประเภท สำหรับอุปทานของเงิน (Money supply) ในขณะใดขณะหนึ่งจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับตัวกำหนดภายนอก เช่น ปริมาณเงินถูกกำหนดโดยธนาคารกลาง จึงทำให้เส้นอุปทานของเงิน (Money supply) จึงไม่ขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ย ทำให้เส้นอุปทานของเงินมีลักษณะเป็นเส้นตั้งฉากกับแกนปริมาณเงิน หมายความว่า ไม่ว่าอัตราดอกเบี้ยจะเป็นเท่าใดก็ตาม ปริมาณเงินไม่เปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เพราะปริมาณเงินกำหนดโดยธนาคารกลาง

ความหมาย

(1) **ฐานเงิน (Monetary Base)** ประกอบด้วยธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ที่หมุนเวียนอยู่ในมือประชาชน และในมือธนาคารพาณิชย์ รวมทั้งเงินฝากสถาบันการเงินที่ฝากไว้ที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งในทางเศรษฐศาสตร์ฐานเงินจะสามารถสร้างปริมาณเงินหมุนเวียนได้จำนวนที่เท่าขึ้นกับขนาดของตัวพื้นฐานเงิน ในปัจจุบันฐานเงินเพิ่มขึ้น 1 บาท สามารถสร้างปริมาณเงิน M1 ได้ประมาณ 0.9 เท่า สร้างปริมาณเงิน M2 ได้ประมาณ 10 เท่า ปริมาณเงิน M2a ได้ 11 เท่า และปริมาณเงิน M3 ได้ประมาณ 12 เท่า

(2) ปริมาณเงิน M1 หรือปริมาณเงินตามความหมายแคบ (Narrow Money) หมายถึง ปริมาณเงินที่หมุนเวียนในมือประชาชน ประกอบด้วยธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ในมือประชาชน และเงินฝากเพื่อเรียกของประชาชนที่ระบบธนาคาร

(3) ปริมาณเงิน M2 หรือปริมาณเงินตามความหมายกว้าง (Broad Money) หมายถึง ปริมาณเงินที่หมุนเวียนในมือประชาชน นอกจากประกอบด้วยธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ในมือประชาชนและเงินฝากเพื่อเรียกแล้ว ยังรวมเงินฝากประจำและออมทรัพย์ที่ระบบธนาคารอีกด้วย

(4) ทุนสำรองเงินตรา (Currency reserves) คือ สินทรัพย์ที่ใช้หนุนหลังธนบัตรออกใช้ ซึ่งจะต้องมีมูลค่าเท่ากับธนบัตรออกใช้ 100% ตามหลักการที่ว่า มูลค่าของธนบัตรออกใช้จะต้องเท่ากับมูลค่าของ สินทรัพย์ทุนสำรองเงินตรา เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนว่า ธนบัตรได้รับการประกันราคาให้มีค่าตามที่ระบุไว้บนหน้าธนบัตรนั้น สินทรัพย์ที่ประกอบขึ้นเป็นทุนสำรองเงินตรา ได้แก่

- ทองคำ
- เงินตราต่างประเทศ อันเป็นเงินตราที่พึงเปลี่ยนได้ หรือเงินตราต่างประเทศอื่นใดที่กำหนดโดยกฎกระทรวง ทั้งนี้ ต้องเป็นรูปเงินฝากในธนาคารนอกราชอาณาจักรหรือในสถาบันการเงินระหว่างประเทศ
- หลักทรัพย์ต่างประเทศที่จะมีการชำระหนี้เป็นเงินตราต่างประเทศที่ระบุไว้ใน (2)
- ทองคำ สินทรัพย์ต่างประเทศและสิทธิพิเศษถอนเงิน ทั้งนี้ที่นำส่งสมทบกองทุนการเงิน
- ใบสำคัญสิทธิซื้อส่วนสำรอง
- ใบสำคัญสิทธิพิเศษถอนเงิน
- หลักทรัพย์รัฐบาลไทยที่จะมีการชำระหนี้เป็นเงินตราต่างประเทศที่ระบุไว้ในข้อ 2
- ตัวเงินในประเทศที่ธนาคารแห่งประเทศไทยพึงซื้อ หรือรับช่วงซื้อลดได้ แต่ต้องมีค่ารวมกันไม่เกินร้อยละยี่สิบของจำนวนธนบัตรออกใช้

กำหนดให้

C คือ เหรียญกษาปณ์ และธนบัตร (Coin and Currency) ที่ถือโดยประชาชน

D คือ เงินฝากกระแสรายวัน (Demand Deposits) ที่ถือโดยประชาชน

S คือ เงินฝากออมทรัพย์ (Savings Deposits)

T คือ เงินฝากประจำ (Time Deposits)

สามารถแสดงความสัมพันธ์ได้ ดังสูตร

$$M1 = C + D$$

$$M2 = C + D + S + T$$

$$\begin{aligned} \text{หรือ } M2 &= M1 + S + T \\ M3 &= C + D + S + T + \text{เงินฝากอื่นๆ} + \text{ตั๋วสัญญาใช้เงิน} \\ \text{หรือ } M3 &= M2 + \text{เงินฝากอื่นๆ} + \text{ตั๋วสัญญาใช้เงิน} \end{aligned}$$

ทฤษฎีปริมาณเงิน (The Quantity Theory of Money)

1) ทฤษฎีปริมาณเงินแบบดั้งเดิม

ทฤษฎีนี้อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินและระดับราคาสินค้า โดยอธิบายว่า ราคาสินค้าขึ้นอยู่กับปริมาณสินค้าและปริมาณเงิน แต่เนื่องจากปริมาณสินค้าไม่เปลี่ยนแปลงตามตามข้อสมมติของนักเศรษฐศาสตร์ ราคาสินค้าจึงขึ้นอยู่กับปริมาณเงินเพียงอย่างเดียว สามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$M = kP$$

โดยให้ M คือ ปริมาณเงินที่หมุนเวียนทั้งหมด
 k คือ ตัวคงที่ (ปริมาณของสินค้าและบริการ)
 P คือ ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไป

เมื่อนำทฤษฎีนี้มาวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเงินที่เป็นจริง จะทำให้เกิดความผิดพลาดมาก เพราะจากการที่กำหนดให้ปริมาณสินค้าและบริการ รวมถึงการหมุนเวียนของเงินคงที่ จะเกิดขึ้นได้เมื่อระบบเศรษฐกิจมีการจ้างงานเต็มที่เท่านั้น แต่ระบบเศรษฐกิจโดยทั่วไปยังไม่มีการจ้างงานเต็มที่ ปริมาณของสินค้าและบริการรวมถึงการหมุนเวียนของเงินจึงเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเศรษฐกิจ ทฤษฎีนี้จึงไม่นิยมใช้วิเคราะห์เศรษฐกิจในปัจจุบัน

2) ทฤษฎีปริมาณเงินในรูปสมการแลกเปลี่ยน

ในปี ค.ศ. 1911 นักเศรษฐศาสตร์ชื่อ เออวิง ฟิชเชอร์ (Irving Fisher) ได้พยายามสร้างสมการในการแลกเปลี่ยนระหว่างเงินกับสินค้าและบริการขึ้น โดยดัดแปลงมาจากทฤษฎีปริมาณเงินแบบดั้งเดิม และแสดงแนวความคิดนี้ไว้ในหนังสือชื่อ “The Purchasing Power of Money” โดยเพิ่มอัตราเร็วในการหมุนเวียนของเงิน (Velocity of Money) และปริมาณสินค้าและบริการที่ซื้อขายกันในระยะเวลาหนึ่ง (Trade Volume) เข้าไปในสมการแบบดั้งเดิม และสามารถเขียนเป็นสมการณได้ดังนี้

$$MV = PT$$

โดยที่ M คือ ปริมาณเงินที่หมุนเวียนในระยะเวลาหนึ่ง
 V คือ อัตราเร็วในการหมุนเวียนของเงิน

- P คือ ระดับราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไป
 T คือ ปริมาณของสินค้าและบริการที่ซื้อขายกันในระยะเวลาหนึ่ง

ตัวอย่าง

ถ้าระบบเศรษฐกิจมีปริมาณเงิน 1,000 ล้านบาท อัตราเร็วในการหมุนเวียนของเงิน 4 รอบต่อปี ปริมาณสินค้าที่ผลิตได้ 1,000 ล้านหน่วยต่อปี จะหาระดับราคาสินค้า

$$\begin{aligned} \text{กำหนดให้} \quad M &= 10,000 \text{ ล้านบาท} \\ V &= 4 \text{ รอบต่อปี} \\ T &= 1,000 \text{ ล้านหน่วยต่อปี} \end{aligned}$$

$$\text{จาก} \quad MV = PT$$

$$\text{จะได้} \quad P = \frac{MV}{T}$$

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า} \quad P &= \frac{1,000 \times 4}{1,000} \\ &= 4 \text{ บาทต่อหน่วย} \end{aligned}$$

เพราะฉะนั้น ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปเท่ากับ 4 บาทต่อหน่วย ต่อมาถ้าปริมาณเงินเพิ่มเป็น 2,000 ล้านบาท ในขณะที่ตัวแปรอื่นคงที่ จึงคำนวณหาระดับราคาสินค้า

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า} \quad P &= \frac{2,000 \times 4}{1,000} \\ &= 8 \text{ บาทต่อหน่วย} \end{aligned}$$

เพราะฉะนั้น ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปเท่ากับ 8 บาทต่อหน่วย จะพบว่าจากทฤษฎีนี้ แสดงให้เห็นว่าปริมาณเงินและระดับราคาสินค้า มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และเป็นสัดส่วนเดียวกันเสมอ

อุปสงค์ของเงิน (Money Demand)

แนวคิดของเคนส์ เคนส์ไม่เห็นด้วยกับนักเศรษฐศาสตร์กลุ่มคลาสสิกที่ให้ V คงที่และยังมี ความเห็นว่าความต้องการถือเงินของบุคคลมิใช่จะถือไว้เพื่อใช้จ่ายประจำวัน (Transaction motives) อย่างเดียวดังเช่นนักเศรษฐศาสตร์กลุ่มคลาสสิกมีความเห็นไว้เท่านั้น แต่ ความ ต้องการถือเงินของประชาชนจะมีวัตถุประสงค์เพื่อ

(1) ถือเงินไว้เพื่อใช้จ่ายประจำวัน (transaction motives) ความต้องการถือเงินนี้ สัมพันธ์กับรายได้ หากรายได้มากก็มีความต้องการถือเงินในลักษณะนี้มากยิ่งขึ้น หรือหากมีรายได้

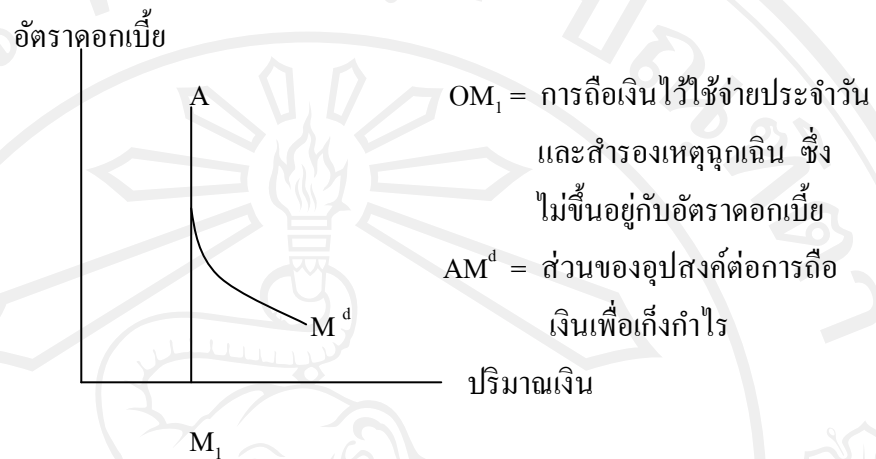
น้อยความต้องการถือเงินในลักษณะนี้ก็น้อยลง โดยปกติจะมีการถือเงินนี้เพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เป็นค่าอาหาร ค่าพาหนะ ค่าที่พักอาศัย ฯลฯ นอกจากนี้ความต้องการที่จะถือเงินเพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวันยังมีความสัมพันธ์ทางอ้อมกับอัตราดอกเบี้ย เนื่องจากเมื่ออัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นและราคาหลักทรัพย์ตกต่ำลง อาจมีการนำเงินส่วนนี้ไปใช้จ่ายซื้อหลักทรัพย์เพื่อการเก็งกำไร หรือกล่าวได้ว่า ปริมาณเงินที่ถือไว้เพื่อใช้จ่ายจะลดลงจากการซื้อหลักทรัพย์เมื่ออัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น

(2) ถือเงินเพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน (precautionary motives) เนื่องด้วยในอนาคตอาจมีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไม่ได้คาดการณ์มาล่วงหน้า เช่น การเจ็บป่วย การเกิดอุบัติเหตุ เป็นต้น ความต้องการถือเงินนี้สัมพันธ์กับรายได้และอิทธิพลของดอกเบี้ยเช่นเดียวกันกับในกรณีแรก แต่ความจำเป็นนี้เป็นเพียงการคาดการณ์ ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นหรือไม่ก็ได้ ดังนั้น ถ้าอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นและราคาหลักทรัพย์ลดลง เงินส่วนนี้ก็อาจนำมาซื้อหลักทรัพย์มาเก็งกำไรหากเกิดความจำเป็นจะใช้นยามฉุกเฉินก็สามารถเปลี่ยนหลักทรัพย์มาอยู่ในรูปของเงินสดได้

(3) ถือเงินไว้เพื่อเก็งกำไร (speculative motives) ความต้องการถือเงินนี้ขึ้นอยู่กับรายได้โดยตรง และมีความสัมพันธ์สวนทางกับอัตราดอกเบี้ย กล่าวคือ ปริมาณเงินที่ถือเพื่อเก็งกำไรจะลดลง เมื่ออัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น หรือหากอัตราดอกเบี้ยลดลง ปริมาณเงินที่ถือเพื่อเก็งกำไรจะเพิ่มขึ้น ซึ่งการถือเงินประเภทนี้ไว้เพื่อซื้อหลักทรัพย์ เป็นการหาประโยชน์จากส่วนต่างของราคาซื้อกับราคาขาย หรือเรียกว่า กำไรส่วนทุน (Capital Gain) ความต้องการถือเงินไว้เพื่อใช้จ่ายประจำวัน และเพื่อใช้ในยามฉุกเฉิน จะมากหรือน้อยจะขึ้นอยู่กับรายได้ ถ้ามีรายได้มากก็จะถือไว้มาก และถ้ามีรายได้น้อยก็จะถือไว้น้อย ส่วนความต้องการถือเงินไว้เพื่อเก็งกำไร (speculative motives) จะขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ย ทั้งนี้เพราะประชาชนจะเปรียบเทียบระหว่างการถือหลักทรัพย์ที่มีอัตราดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทนกับการถือเงิน ถ้าอัตราดอกเบี้ยอยู่ในระดับสูง (ราคาหลักทรัพย์ต่ำ) ประชาชนจะถือเงินไว้เพื่อเก็งกำลัมน้อย แต่จะเอาเงินไปซื้อหลักทรัพย์หมด และเมื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำ (ราคาหลักทรัพย์สูง) ประชาชนจะขายหลักทรัพย์และถือเป็นเงินไว้เพื่อเก็งกำไรมากขึ้น

เส้นอุปสงค์ต่อการถือเงินตามแนวคิดของ Keynes จะมีอยู่ 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นเส้นตรงตั้งฉากกับแกนนอน(ปริมาณเงิน) หรือขนานกับแกนตั้ง (แกนอัตราดอกเบี้ย) มีค่าเท่ากับปริมาณเงินที่ถือไว้เพื่อใช้จ่ายประจำวัน (transaction motives) และความต้องการถือเงินไว้เพื่อสำรองเหตุฉุกเฉิน (precautionary motives) ทั้งนี้เพราะความต้องการถือเงินทั้งสองประเภทดังกล่าวขึ้นอยู่กับรายได้ จึงไม่มีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ย และในส่วนที่สองอยู่ในช่วงที่เส้นความต้องการถือเงินมีความชันเป็นลบ ซึ่งเป็นส่วนที่ต้องการถือเงินไว้เพื่อเก็งกำไร

(speculative motives) โดยความต้องการถือเงินเพื่อเก็งกำไรเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราดอกเบี้ย ดังแสดงในรูปที่ 5

รูปที่ 2.5 เส้นความต้องการถือเงินทั้งหมด

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พลสิทธิ์ ทามณีวัน (2553) ศึกษาพฤติกรรมการออมของลูกค้านักค้าธนาคารพาณิชย์ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้ระบบการคุ้มครองเงินฝาก เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมและรูปแบบการออมของลูกค้านักค้าธนาคารพาณิชย์ว่ามีรูปแบบการออมแตกต่างกันหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่าก่อนมีการคุ้มครองเงินฝากในไทยไม่เกินรายละ 1 ล้านบาท ลูกค้านักค้าตัวอย่างฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์เฉลี่ยรายละ 11,696,250 บาท โดยเป็นข้าราชการมากกว่าอาชีพอื่นๆ มีเงินฝากเฉลี่ยรายละ 14,385,542 บาท โดยทุกคนนอกจากจะมีบัญชีเงินฝากประเภทออมทรัพย์ แล้วยังมีบัญชีเงินฝากประจำประเภทระยะเวลามากกว่า 6 เดือน แต่ไม่เกิน 12 เดือน นอกจากนั้นยังทำการออมในรูปแบบอื่นๆ เช่น การฝากเงินกับธนาคารเฉพาะกิจ การซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิต การซื้อตราสารหนี้และตราสารทุน การซื้อทองคำและอสังหาริมทรัพย์ด้วย หลังจากมีการคุ้มครองเงินฝากไม่เกิน 1 ล้านบาทในไทยแล้ว ลูกค้านักค้าตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าจะทำการเปลี่ยนแปลงการฝากเงินจากที่เคยฝากกับธนาคารพาณิชย์เฉลี่ย 3 ธนาคารต่อราย เป็นการกระจายเงินฝากไปยังธนาคารพาณิชย์อื่นเพิ่มเป็น 6 ธนาคาร จำนวนเงินฝากทั้งหมดที่จะฝากกับธนาคารพาณิชย์เฉลี่ยรายละ 2,453,202 บาท โดยที่ผู้ที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชนจะทำการกระจายเงินฝากไปยังธนาคารพาณิชย์อื่นๆ เป็นจำนวนเงินมากกว่าที่มีอาชีพอื่น

ศูนย์ มฤคินทร์ (2553) ได้ทำการศึกษาทัศนคติต่อสถาบันคุ้มครองเงินฝาก ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจบริหารเงินฝากของผู้ฝากเงินในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ทัศนคติของผู้ฝากเงินที่มีต่อสถาบันคุ้มครองเงินฝาก กับพฤติกรรมการตัดสินใจบริหารเงินฝาก ของผู้ฝากเงินในเขตกรุงเทพมหานคร ภายหลังจากที่มีการจัดตั้งสถาบันคุ้มครองเงินฝากขึ้นในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้ที่มีบัญชีเงินฝากทุกประเภทกับสถาบันการเงินในเขตกรุงเทพมหานครที่ไม่รวมผู้ฝากเงินกับธนาคารของรัฐบาล จำนวน 420 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติเกี่ยวกับ ผู้ฝากสามารถโยกย้ายเงินฝากจากสถาบันการเงินที่อ่อนแอไปยังสถาบันการเงินที่มั่นคงกว่า ทัศนคติเกี่ยวกับความคิดเห็นเมื่อมีการตั้งสถาบันคุ้มครองเงินฝากขึ้นทำให้หากสถาบันการเงินถูกสั่งปิดกิจการผู้ฝากเงินจะได้รับการจ่ายเงินคืนตามจำนวนที่คุ้มครองโดยไม่ต้องรอชำระบัญชี ทัศนคติเกี่ยวกับฐานะการเงิน และความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์มีความสำคัญกับการตัดสินใจฝากเงิน และทัศนคติเกี่ยวกับอัตราผลตอบแทน (ดอกเบี้ย) ที่ได้รับมีความสำคัญกับการตัดสินใจฝากเงิน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำกับ พฤติกรรมการตัดสินใจบริหารเงินฝากของผู้ฝากเงินในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการกระจายเงินฝาก และทัศนคติเกี่ยวกับเมื่อมีการจำกัดวงเงินที่คุ้มครองจะทำให้ผู้ฝากเงินต้องใช้ความระมัดระวังในการฝากเงินมากขึ้น มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำกับพฤติกรรมการตัดสินใจบริหารเงินฝากของผู้ฝากเงินในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการเลือกลงทุนประเภทอื่นแทนการฝากเงิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สุพจน์ ปัญญา (2553) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกฝากเงินของลูกค้าธนาคารชนชาติจำกัด (มหาชน) สาขาอยุธยา นิมมานเหมินท์ หลังจากมีการใช้พระราชบัญญัติสถาบันคุ้มครองเงินฝาก และศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาของลูกค้าผู้ใช้บริการฝากเงิน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ กับผลกระทบของ พ.ร.บ.คุ้มครองเงินฝาก ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุมีอิทธิพลต่อปัจจัย ผลกระทบในการตัดสินใจฝากเงิน และปัจจัยในด้านการบริการของพนักงาน รวมถึงปัจจัยสภาวะเศรษฐกิจของประเทศ ปัจจัยด้านอาชีพมีผลกระทบในการตัดสินใจฝากเงิน ในด้านความมั่นคงของธนาคาร การแข่งขันของอัตราดอกเบี้ยของธนาคาร และสภาวะเศรษฐกิจของประเทศ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้มีอิทธิพลต่อผลกระทบในการตัดสินใจฝากเงินในด้านความมั่นคงของธนาคาร ภาพลักษณ์ของธนาคาร ทัศนคติของผู้ใช้บริการฝากเงิน การแข่งขันของอัตราดอกเบี้ยธนาคาร การบริการของพนักงาน และสภาวะเศรษฐกิจของประเทศ

พรคارا หลวงเจริญ (2554) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อสลากออมสินพิเศษของลูกค้านาคารออมสิน ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล กับปัจจัยการซื้อสลากออมสินพิเศษ ผลการศึกษาพบว่า การเลือกซื้อสลากออมสินพิเศษประเภท 3 ปี กลุ่มตัวอย่างเลือกซื้อสลากออมสินพิเศษมูลค่าตั้งแต่ 10,001 - 20,000 บาทจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการซื้อสลากออมสินพิเศษกับปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่าสถานภาพ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกันไม่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อสลากออมสินพิเศษของลูกค้ำมีความแตกต่างกัน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการซื้อสลากออมสินพิเศษอันดับหนึ่งคือ ปัจจัยด้านส่งเสริมการขาย ลำดับสองคือ ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ ลำดับสามคือ ปัจจัยด้านราคา และจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการซื้อสลากออมสินพิเศษและปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า เพศ และอายุ ที่แตกต่างกันมีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อสลากออมสินพิเศษของลูกค้ำไม่แตกต่างกัน โดยการนำมูลค่าการซื้อสลากออมสินพิเศษที่เท่ากันวิเคราะห์เป็นมูลค่าปัจจุบันตามอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดให้ 2.75 สำหรับสลากออมสินพิเศษ 3 ปีและ 10.50 สำหรับสลากออมสินพิเศษ 5 ปี พบว่า มูลค่าปัจจุบันของสลากออมสินพิเศษ 3 ปี มีมูลค่ามากกว่ามูลค่าปัจจุบันของสลากออมสินพิเศษ 5 ปี สอดคล้องกับผลการศึกษาที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกซื้อสลากออมสินพิเศษ 3 ปีมากกว่าสลากออมสินพิเศษ 5 ปี